# MEDEDELINGEN

# HEEMKRING OKEGEM

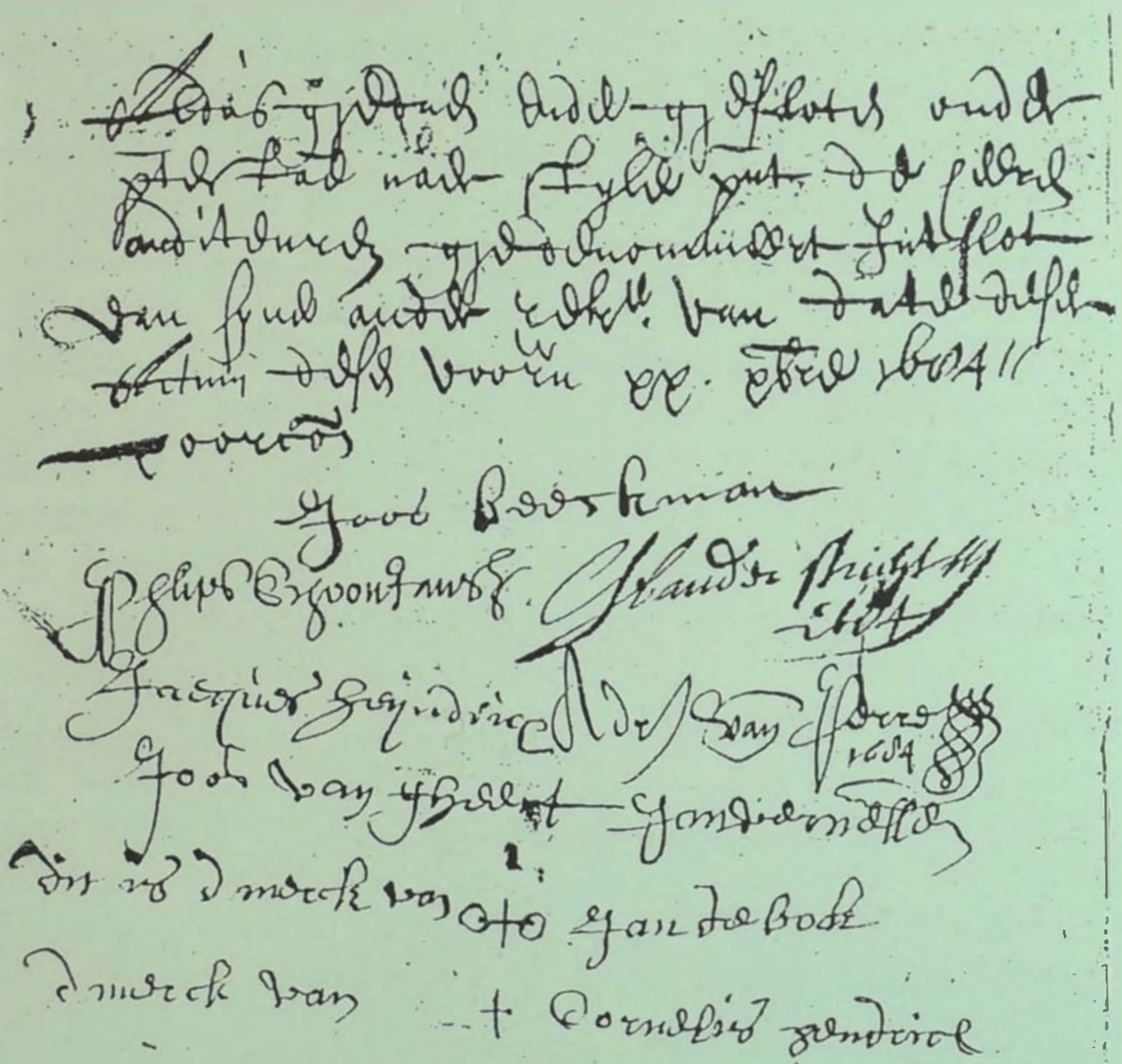

31ste Jaargang, 2006, nr. 1
VERSCHIJNT DRIEMAANDELIJKS
Afgiftekantoor Ninove 1
1e trimester 2006

## BESTUURSLEDEN

Voorzitter: Herman Van Isterdael, Idevoordelaan 27, Okegem (054/32.23.02)
Secretaris: Patrick Praet, Kievitlaan 25, Ninove (054/32.71.58)
Penningmeester: Suzanne Van der Speeten, Hazeleerstraat 19, Okegem (053/66.76.89)
Bestuursleden:
Jozef Van der Speeten, Guldenboom 12, Okegem (054/33.55.75)
Godelieve De Deyn, Kouterbaan 34, Okegem (054/33.48.70)
André Segers, Bievegemstraat 18, Roosdaal (054/33.65.68)
Herman Brantegem, Hazeleerstraat 24, Okegem (053/68.04.51)

Uitgegeven met de steun van het stadsbestuur van Ninove.

Verantwoordelijke uitgever: Herman Van Isterdael Idevoordelaan 27, 9400 Okegem-Ninove
Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikel.

Een jaarabonnement op Mededelingen Heemkring Okegem kost amper 4 Euro. Erelid wordt men vanaf 6 Euro. Lid worden kan door de som te storten op rekeningnummer **850-8193434-36** van Heemkring Okegem.

Voorzijde: Afsluiting van een dorpsrekening op 20 december 1684. Meier, baljuw, burgemeester en schepenen tekenen het slot van de rekening. De meier Joos Beeckman naamtekent eerst.

Provincie Oost-Vlaanderen
Centrale Bibliotheek

# HET BESTUUR VAN DE HEERLIJKHEID OKEGEM[1]

Herman Van Isterdael

Okegem was een *'s-graven-propre* dorp. Dit is een heerlijkheid die behoorde tot de eigen bezittingen van de graven van Vlaanderen en later de landsvorsten. Vanaf 1638 werd de heerlijkheid Okegem door de vorst, uit geldnood, in leenpand gegeven. Dit is een formule waardoor de vorst de mogelijkheid had om mits terugbetaling van het pand het geleende terug aan zich te trekken. In 1638 werden de rechten van de nieuwe heer duidelijk omschreven. Maar hoe werd Okegem bestuurd in de voorgaande eeuwen?

De oudste expliciete vermelding van de schepenbank van Okegem dateert van 1374 toen Jan Huusman een boete kreeg omdat hij niet verscheen toen hij gedaagd werd voor de schepenen van Okegem[2]. Tevoren was ongetwijfeld reeds een schepenbank actief, maar er zijn geen sporen van haar activiteit meer bewaard.

In de eerste helft van de 15e eeuw vinden we de eerste gegevens over het bestuur van de heerlijkheid Okegem.

*Binnen den lande van Aelst so heeft min heere de propre dorpen hier naer ghenoempt daerup de heerlijcheden hem toebehoeren ende heefter zyne baillius ende scepenen die wet van sinen weghen doen*

*Okeghem daer es een bailliu van myns heeren weghen, een erfachtich meyere dats de heere van nieneve, ende VII scepenen die de bailliu stelt, de welke wet doen van allen saken daer*

---

[1] Deze bijdrage is een ingekorte versie uit mijn manuscript over de geschiedenis van Okegem vóór 1796.

[2] Algemeen Rijksarchief Brussel, Rolrekening nr. 1581, rekening van Jan Oliviers, baljuw van Ninove, 17.09.1374 - 07.01.1375.

*boete an cleeft ende in elke boete heeft de meyere X scellinghen*[3].

De graaf van Vlaanderen benoemde er door tussenkomst van de soeverein-hoogbaljuw van het Land van Aalst de baljuw van Okegem en 7 schepenen of zoals het in de voormelde tekst staat "*daer es een bailliu van myns heeren weghen ende VII scepenen die de bailliu stelt*". In totaal benoemde de hoogbaljuw in het Land van Aalst negen baljuws in de grafelijke eigen bezittingen. Het waren de baljuws van Burst, Erembodegem, Hofstade, Lede, Merelbeke, Moorsel, Okegem, Sint-Antelinks en Sint-Martens-Lierde. Ze waren bevoegd om de schepenen te manen (dit is samen te roepen) en om aanhoudingen te verrichten, maar ze mochten geen overeenkomsten over het afkopen van straffen met de beklaagde (composities in de toenmalige terminologie) afsluiten. Indien ze iemand arresteerden, moesten ze verslag uitbrengen bij de baljuw van Aalst en hem de nodige beslissingen laten nemen. Afgezien van hun taak als maner hadden ze dus dezelfde bevoegdheden als de sergeanten van de hoogbaljuw[4]. Van deze benoemingen zijn geen schriftelijke sporen bewaard gebleven.

---

[3] Rijksarchief Ronse, Archief stad Geraardbergen nr. 40 f° 42v° en 43v°; in: Stadsarchief Aalst, nr. 4 "Boeck metten haire" f° 183 v° staat er "*een ervachtich meyere dat es de meyere van nieneve*".
In het Land van Aalst heeft mijn heer [de graaf van Vlaanderen] de propre dorpen hierna genoemd waarvan hij heer is en hij heeft er baljuws en schepenen die in zijn naam recht spreken. In Okegem is een baljuw door mijn heer [de graaf van Vlaanderen] benoemd, een erfelijk meier die de heer van Ninove of de meier van Ninove is en 7 schepenen benoemd door de baljuw. Deze spreken recht in alle zaken waarop een boete staat en van die boete krijgt de meier 10 schellingen.

[4] VAN ROMPAEY Jan, *Het grafelijk baljuwsambt in Vlaanderen tijdens de Boergondische periode*, Brussel, 1967, 701 p. (Verhandelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, nr. 62.), p. 201.

Onrechtstreeks vinden we wel een aanwijzing naar de benoeming door de hoogbaljuw. In 1414 kreeg schepen Heine Gosins een boete van de hoogbaljuw omdat hij geld aanvaardde bij de uitoefening van zijn taak. De hoogbaljuw verminderde de boete omdat hij een schepen was van de graaf van Vlaanderen[5].

Nadat Glaude de Boussu de heerlijkheid Okegem in 1638 verwierf was zij uiteraard bevoegd om baljuw, burgemeester en schepenen en griffier van de schepenbank te benoemen.

## 1. Reglementen voor de benoeming van schepenen

Voor de Middeleeuwen beschikken we over geen gegevens. Naar mijn oordeel kunnen we zonder enig bezwaar verwijzen naar de voorschriften die te Aalst gangbaar waren. De schepenbank van Aalst was de plaats waar de schepenen van Okegem advies gingen inwinnen bij moeilijke juridische zaken. De schepenen van Aalst hadden een zekere rechtsmacht over de inwoners van Okegem. Aalst was ook de hoofdplaats van het Land van Aalst en de gebruiken aldaar zullen ongetwijfeld in de plattelandsdorpen de norm zijn geweest en in de mate van het mogelijke nagevolgd.

Men mag gerust aannemen dat vóór 1276 de graaf de schepenen van Aalst voor het leven benoemde en deze koos uit de aanzienlijkste families van de stad.

Volgens het privilege op 19 oktober 1276, door gravin Margareta van Vlaanderen aan de inwoners van Aalst verleend, werd het schepenambt voorbehouden aan de hogere klasse.

---

[5] Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamer nr. 13549, rekening Pieter Boudins 07.05.1414 - 01.08.1414 "*quil est subgiet et eschevin de monseigneur*".

Schepenen mochten geen handenarbeid verrichten. Dit laatste voorschrift zal op het platteland, waaronder Okegem, zeker niet van toepassing geweest zijn. Verder werden bastaarden, woekeraars, meinedige personen en klerken uitgesloten van het schepenambt. Familieleden tot twee volle neven en dichter mochten niet samen zetelen. Schepenen werden benoemd voor één jaar[6].

Vanaf 1540 vaardigde de vorst in Vlaanderen allerlei reglementen uit met benoemingsvoorwaarden voor schepenen. Zo verordende keizer Karel V in 1540 dat zijn commissarissen die de wethouders benoemden, evenals alle personen die de macht bezaten om ontvangers en schepenen te benoemen, daartoe de "*nutste*", dit zijn de bekwaamste personen die ze kunnen vinden, moesten benoemen. Strikt uitgesloten van het schepenambt waren misdadigers, personen die openlijk overspel pleegden, aanhangers van sekten en notoire dronkaards. Indien dergelijke personen reeds zetelden werd hun onmiddellijke afzetting geëist[7].

In 1627 werd door de vorst het verkopen of verpachten van ambten zoals baljuw, meier, schepen of griffier verboden. Vanaf dat ogenblik moest ieder die een ambt bediende "de grote eed" zweren. Ze verklaarden in deze eed dat ze om het ambt te verkrijgen op geen enkele wijze enige gift aan wie ook hadden geboden, gegeven of beloofd. Het werd eveneens verboden om zonder toestemming van de vorst zijn functie door een plaatsvervanger te laten bedienen[8].

---

[6] DE DONCKER E., *De strafrechtbanken te Aalst, van de XIVde tot de XVIIIde eeuw*, in: *Het Land van Aalst*, jaargang XXXVIII, 1986, p. 204-243, p. 220.

[7] *Placcaetboeken van Vlaenderen*, deel I, f° 775.

[8] Idem, deel II, f° 774, anno 02.05.1627.

In 1654 vaardigde de Raad van Vlaanderen een ordonnantie uit waarin verordend werd dat de dorpsheren, dorpsvrouwen, en allen die de macht bezaten om schepenen te benoemen, verplicht werden om vóór de bekendmaking van de namen van de nieuwe schepenen, de lijst voor te leggen aan de plaatselijke pastoor. Bedoeling was om goede katholieke en eerlijke personen te laten benoemen tot schepen. Ketters en personen "*van quaet en schandeleus leven*" moesten uit de schepenbank worden geweerd[9].

In 1655 verordende de vorst de onverenigbaarheid van het ambt van schepen, pensionaris en griffier in de stad met de bediening van kapitein van de burgerwacht, belastingontvanger van stad en land en met de functie van baljuw of griffier buiten de steden[10].

De belangrijkste wetgeving op het vlak van de benoeming van schepenen, in het bijzonder voor de plattelandsdorpen, werd in 1672 uitgevaardigd door het "Reglement van den platten lande van Vlaenderen"[11]. Tot het einde van het Ancien Regime is dit reglement op velerlei vlakken de norm gebleven al werden de voorschriften niet altijd nageleefd. We citeren hier de voornaamste bepalingen op het gebied van de benoeming van schepenen.

- De dorpsheren en -vrouwen moeten elk jaar op een vaste dag de schepenbank vernieuwen (art. 1).
- De heren en vrouwen moeten zich informeren over het gedrag van de personen die ze tot schepen willen benoemen. Ze zullen altijd de meest gegoede inwoners kiezen. Ze mogen naar aanleiding van de aanstelling van nieuwe schepenen geen enkele gift ontvangen. De schepenen moeten daarom de eed

---

[9] Idem, deel III, f° 103, anno 14.11.1654.

[10] Idem, deel III, f° 104, anno 28.04.1655.

[11] Idem, deel III, f° 353-367, anno 30.07.1672.

afleggen, zoals voorgeschreven in het plakkaat van 1627, in handen van de baljuw (art. 3).
- Deze eed moet eveneens door baljuw, griffier, meier en andere officieren afgelegd worden in handen van de wet van de kasselrij. Ze mogen niet tegelijkertijd schepen zijn. (art. 4).
- Heren en vrouwen mogen geen jaarlijkse vergoeding ("pensioenen") uitbetaald krijgen (art. 5).
- De ambten moeten persoonlijk bediend worden. Plaatsvervangers zijn niet toegelaten tenzij om ziekte en ouderdom. In dat geval mag aan de plaatsvervanger geen enkele vergoeding betaald worden (art. 6).
- Vader en zoon, schoonvader en schoonzoon, twee broers of schoonbroers mogen niet tezamen dienen als schepen, noch mag bijvoorbeeld de ene baljuw en de andere griffier zijn (art. 7).
- Degenen die benoemd zijn voor een jaar mogen in de loop van dat jaar niet afgedankt worden zonder wettige reden. Schepenen mogen met uitzondering van twee, ten hoogste drie van hen, niet langer dienen dan één jaar. Uitzonderlijk kan dit wel in plaatsen met weinig inwoners en waar weinig bekwame personen gevonden worden. Daar mogen schepenen drie jaar in functie blijven (art. 8).
- Bij het vernieuwen van de wet zal men geen onkosten maken. Ieder pas benoemde en afgedankte schepen krijgt een halve patacon (= 2 pond 12 sch.), baljuw, meier, burgemeester en griffier krijgen elk 3 pond (art. 9).
- Alle schepenbanken moeten minstens om de veertien dagen vergaderen in het schepenhuis, indien dit bestaat. Indien niet, dan moeten ze jaarlijks hun vergaderplaats en uur van de vergaderingen bekend maken bij afkondiging, zodat ieder daarvan op de hoogte is. Normaal begint de vergadering om 10 uur in de voormiddag en de schepenen mogen niet scheiden totdat alle zaken van het dorp en van particulieren behandeld zijn (art. 10).

- Iedere schepen moet op de vergadering aanwezig zijn. Hij mag slechts afwezig zijn met een geldige reden zoals ziekte. Daarvan moet hij de burgemeester verwittigen. Onterechte afwezigen krijgen een boete van 1 pond 16 schellingen ten voordele van de aanwezigen. De griffier moet het eerst aanwezig zijn om de zaken klaar te leggen die moeten afgehandeld worden (art. 11).
- De griffier zal een register aanleggen en daarin alle besluiten, ordonnanties en zendingen van schepenen noteren (art. 12).
- Het is verboden enig verbruik te doen op kosten van het dorp (art. 13).

Een volstrekte nieuwigheid was het 35ste artikel van het reglement. Voortaan moesten de inwoners van het dorp vijf notabelen kiezen en de grondeigenaars twee afgevaardigden onder de grootste grondeigenaars. Deze notabelen en grondeigenaars zouden tezamen met baljuw en schepenen beslissen over de belastingen die men zou heffen om de eigen kosten van het dorp te betalen. De Heer of Vrouw van het dorp, burgemeester en schepenen konden niet verkozen worden in deze groep. Indien er betwistingen rezen tussen de betrokkenen werd de belasting geschorst en moest het geschil voorgelegd worden aan het Hoofdcollege van de kasselrij. Deze 7 personen kregen in 1711 de opdracht om misbruiken op te sporen en aan te geven bij de hogere overheid[12].

Op 6 oktober 1706 vaardigden de Twee Machten (de koningin van Groot-Brittannië en de Staten-Generaal van de Verenigde Provinciën) een nieuw reglement uit dat grotendeels de wetgeving van 1672 hernam. Ze stelden vast dat er nog veel misbruiken heersten. In dit reglement werden de boeten voor misbruiken schrikbarend hoog gesteld. Dit reglement in artikel

---

[12] *Placcaeten van Vlaenderen*, deel IV f° 581.

7 verklaarde dat de functie van schepen eigenlijk een last was en geen ambt. Daarom kon men niemand verplichten langer dan één jaar te dienen.

Het nieuwe reglement stuitte op enorm veel weerstand in Vlaanderen en de regering werd verplicht om het amper 4 maanden na de uitvaardiging, op 3 februari 1707, in te trekken. Het reglement van 1672 bleef dus verder van kracht en werd in 1774 nog eens bekrachtigd en verder aangevuld.

Reglementen uitvaardigen is één zaak, ze doen toepassen en naleven is een andere. De overheden hebben in 1683 gecontroleerd of het reglement van 1672 wel in praktijk gebracht werd. Raadsheren van de Raad van Vlaanderen gingen aan het werk in Vlaanderen. Ze legden zich vooral toe op de controle van de fiscaliteit en financiën. Hun rapport bracht aan het licht dat de misbruiken helemaal niet verdwenen waren. Ze ontdekten heel wat gevallen van bedrog, geknoei en winstbejag. In 1683 was het reglement op dit gebied dode letter gebleven[13].

Was dit ook zo voor de andere voorschriften inzake de benoeming van de schepenen? In de volgende bladzijden gaan we nader in op deze aspecten.

## 2. Naleving van de wettelijke voorschriften

Pas vanaf 1672 beschikken we over benoemingsbrieven van de wethouders. Daarin lezen we dat de Vrouw van Okegem, Maria Adriana de Boussu, niet zelf de benoemingen deed, maar volmacht gaf aan anderen om in haar naam de

---

[13] BUNTINX W., *Het "Reglement van den platten lande (1672) en de dorpscomptabiliteit in het Land van Dendermonde*, in: *Gedenkschriften Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde*, 3de reeks, 1967, p. 161-179, p. 178.

benoemingen te doen. Ze delegeerde haar macht aan de baljuw van Okegem (1675, 1681, 1684, 1687), haar baljuw en haar meier samen (1672) en griffier (1679)[14].

In 1702 benoemde de curator van de nalatenschap van Maria Adriana de Boussu de burgemeester en schepenen. Nadien waren het Heren en Vrouwen van Okegem zelf die persoonlijk de wethouders benoemden. We kunnen gerust aannemen dat de Heren en Vrouwen en hun raadgevers de reglementen kenden. Op het einde van de 18de eeuw nam Louis Jozef de Coninck in zijn benoemingsbrief letterlijk de formule op: *ende geinformeert sijnde van de capaciteyt, goed comportement ende Roomsche catholique religie van de naervolgende persoonen...*". Dit wil zeggen dat hij bij de benoemingen rekening hield met de bekwaamheid, het goed gedrag en de katholieke overtuiging van de personen die hij tot schepen aanstelde.

Het vernieuwen van de schepenbank op een vaste dag zoals het reglement van 1672 voorschreef is te Okegem blijkbaar niet nageleefd. Op 17 benoemingsbrieven gebeurde de machtswissel in januari (1), mei (1), juni (4), juli (1), augustus (2), september (3), oktober (1), december (4). Juni, halverwege het jaar, en december, op het eind van het jaar, scoren het hoogst.

Op de dag van de benoeming werden de voorgaande schepenen bedankt en legden de nieuwe burgemeester en schepenen de navolgende eed af: "*dat wy in onse voorseide qualiteyt respectivelyck sullen handhaven de gerechtigheden ende preëminentien deser prochie ende heerelyckhede, dat wy getrouwelyck sullen dienen het publicq, den armen ende kercke, dat wij voor, soo vele doendelyck, sullen voorstaen de weduwen*

---

[14] Rijkarchief Beveren, Gemeentelijk oud archief Okegem nr. 5. In 1679 was er geen baljuw in functie.

*ende weesen ende stricktelyck sullen verswygen de saeken van het publicq daer het verheyst word, midtgaders dat wij om tot onsen respectiven staet ofte officie te geraeken ofte ten oorsaecke van dien geen geld ofte andere dingen aen imand gegeven, geboden ofte belooft en hebben, aen niemant en hadden doen geven, bieden nochte belooven, nochte geven en sullen, aen wie het oock sij, directelyck nogte indirectelyck nogte andersints in eeniger manieren behalvens dat men gewoon is te geven voor d'expeditie ofte depeche"*[15].

De nieuw benoemde schepenen beloven dus de rechten en voorrechten van de heer van Okegem te handhaven. Ze zullen de inwoners van Okegem, de armentafel en de kerkfabriek dienen. Weduwen en wezen zullen ze beschermen en steunen. Ze zullen de geheimhouding bewaren waar zulks vereist wordt. Verder is in de tekst de verplichte "grote eed" opgenomen, waar de schepenen moesten zweren dat ze om het ambt te verkrijgen geen geld of andere geschenken hadden gegeven.

De eed werd afgelegd in handen van de baljuw, vertegenwoordiger van de heer of vrouw van Okegem. In 1679 gebeurde de eedaflegging in handen van de meier, er was op dat ogenblik geen baljuw in functie.

De jaarlijkse vervanging van de schepenen was de norm maar werd bijna nooit gehaald. Zo werden bijvoorbeeld de wethouders die op 21 december 1684 in functie traden pas op 19 december 1687 vervangen. In Okegem werd dus verondersteld dat er te weinig inwoners en bekwame personen voorhanden waren om de schepenbank jaarlijks te vernieuwen.

---

[15] Rijksarchief Beveren, Gemeentelijk oud archief Okegem nr. 5, anno 24 juni 1791.

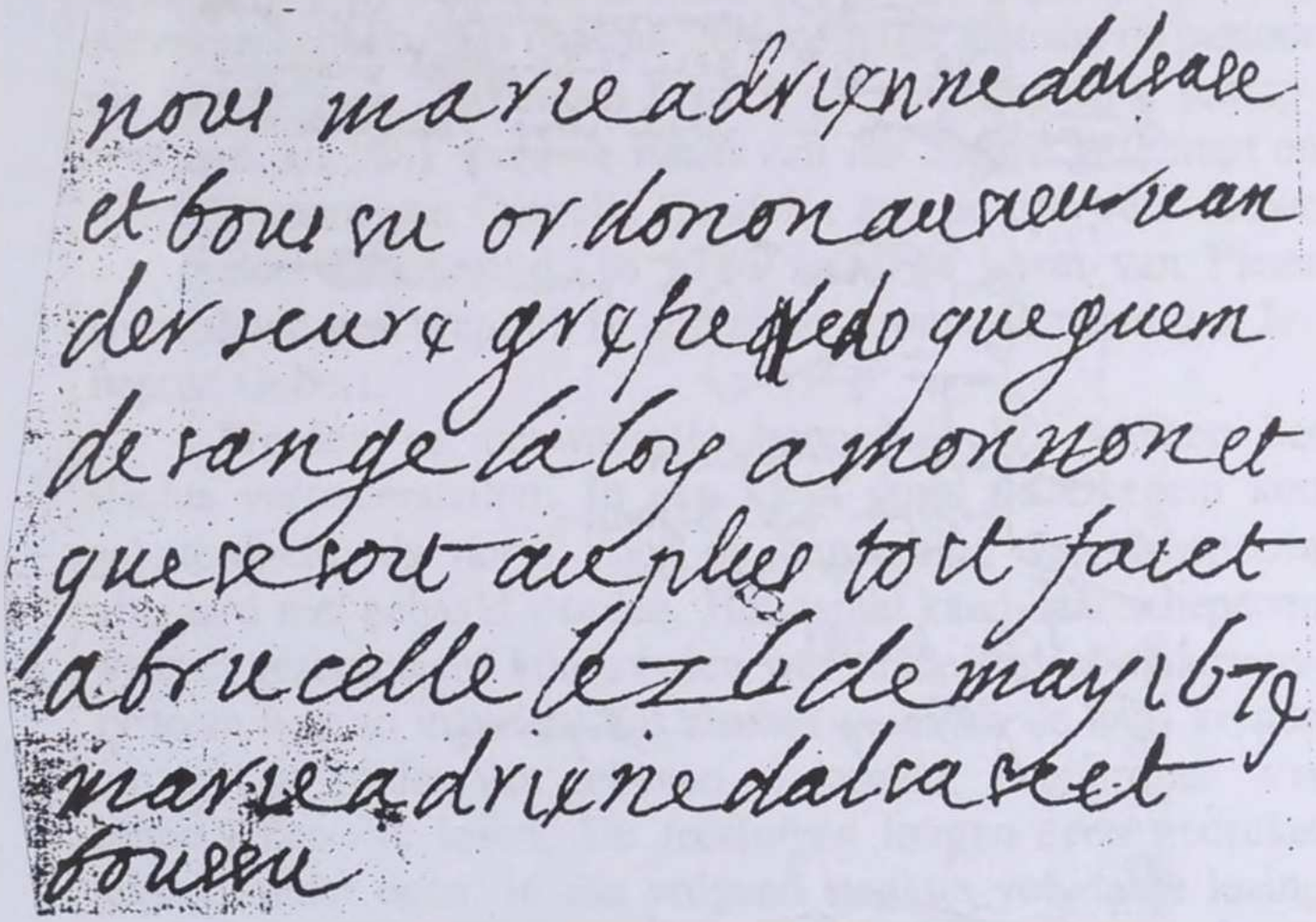
nous marie adrienne dalsace
et boussu ordonon au sieur jean
der scure grefre doquequem
de sange la loy a mon non et
que se soit au plus toit faict
a brucelle le 26 de may 1679
marie adrienne dalsace et
boussu

Afbeelding 1: De vrouw van Okegem, Maria Adriana d'Alsace en Boussu, op dat ogenblik verblijvend te Brussel, geeft opdracht aan griffier/secretaris Jan Van der Schueren om in haar naam een burgemeester en 6 schepenen te benoemen. De tekst is in het Frans en persoonlijk door Maria Adriana geschreven. Hij luidt als volgt: *nous marie adrienne dalsace et boussu ordonon au sieur jean der scure grefre doquequem de sange la loy a mon non et que se soit au plus toit faict a brucelle le 26 de may 1679 marie adrienne dalsace et boussu.*

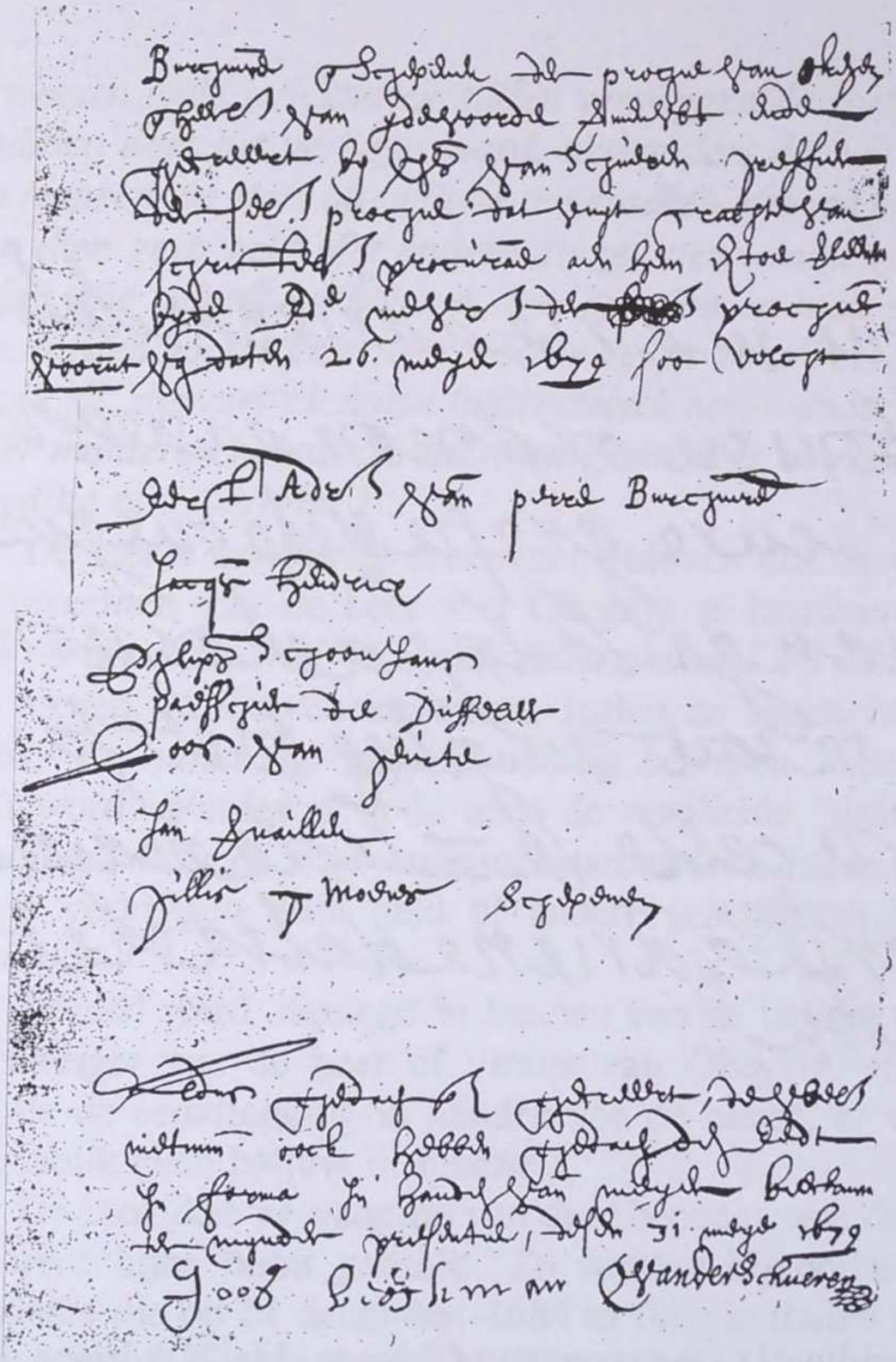

Afbeelding 2: In uitvoering van zijn opdracht (afbeelding 1) maakt griffier Van der Schueren vijf dagen later, op 31 mei 1679, de lijst van de nieuwe leden van de schepenbank van Okegem en Idevoorde bekend. Adriaen Van de Perre blijft burgemeester en op 7 leden van de schepenbank worden er drie vervangen. Onderaan staat dat ze vereiste eed in handen van de meier aflegden. (Tekst is verkleind)

Heeft de pastoor van Okegem inspraak gehad bij de benoemingen? In de benoemingsbrieven vinden we daarvan geen spoor tenzij we de schrapping van een naam aan zo'n ingreep willen toeschrijven. Maar dergelijke ingreep kan veel oorzaken hebben en is daarom vermoedelijk niet aan de pastoor toe te schrijven. Tweemaal troffen we een dergelijke schrapping aan. In 1681 werd de naam van Jan Steppe geschrapt en werd de naam van Cornelis Hendricx aan de lijst van nieuwe wethouders toegevoegd. In 1786 werd de naam van Pieter Uyttenhove geschrapt en in zijn plaats kwam de naam van Jan Baptist Gobert.

Werden de bekwaamste benoemd? We kunnen het slechts veronderstellen. In een klein dorp als Okegem kon geletterdheid als norm voor de benoeming van schepenen uiteraard niet gehaald worden. Het aantal kandidaat-schepenen waaruit gerecruteerd kon worden was te klein. Het onderwijssysteem was zo ingericht dat slechts weinigen de kans kregen om tot de studie van rekenen te komen. Primordiaal was immers het vak lezen. De leerlingen kregen eerst gedrukte teksten onder ogen, in een volgend stadium volgde de lezing van handgeschreven teksten. Wanneer dit leerproces doorlopen was volgde het leren schrijven. Als allerlaatst kwam het leren rekenen. Dit stadium was een voorrecht, voor weinigen weggelegd. Overeenkomsten tussen de overlevende ouder en de voogden van de wezen vermeldden meestal, als verplichting voor de overblijvende ouder, dat de kinderen dienden onderwezen worden in lezen en schrijven. Voor meisjes was lezen reeds voldoende. De gevolgen laten zich licht raden. Rekeningen, belastingaanslagen, etc... konden slechts weinigen

controleren. De controle van de rekeningen was nochtans een van de voornaamste taken van de schepenen[16].

De gewone man had over het algemeen geen inzicht in het al dan niet gerechtigd zijn van de fiscale aanslag. Een markant voorbeeld op dit gebied dat aantoont in welke mate het rekenen in het onderwijs niet aan bod kwam, is de notitie van de pastoor van Berchem bij Oudenaarde. In 1787, bij de aangifte van zijn inkomsten, schreef hij onderaan zijn aangifte dat hij niet erg onderlegd was in de rekenkunde en dat hij liever te veel betaalde uit vrees te weinig aan te geven[17]. Slechts kinderen van gegoede plattelandsbewoners konden een opleiding volgen die hen in staat stelde om actief deel te nemen aan de machtsuitoefening.

Om de graad van alfabetisatie te meten gaat men meestal voort op het al dan niet kunnen plaatsen van de handtekening. Te Okegem vinden we verscheidene schepenen die niet in staat waren hun handtekening te plaatsen bij het afhoren van de rekeningen en dus als analfabeet kunnen aangewezen worden. Het was trouwens gebruikelijk om bij de controle van de rekeningen deze aan de schepenen luidop voor te lezen.

In 1639 was burgemeester Adriaan Van Ginderdeuren niet in staat om te tekenen. Hij was de enige uitzondering onder de burgemeesters. Bij de schepenen vonden we er meerdere die een kruis plaatsten als handtekening.

---

[16] VAN ISTERDAEL H., *Financiële en fiscale factoren als basis voor machtsposities in plattelandsgemeenschappen*, in: *Machtsstructuren in de plattelandsgemeenschappen in België en aangrenzende gebieden (12de-19de eeuw)*, 13de Internationaal Colloquium, Spa, 3-5 sept. 1986, Brussel, Gemeentekrediet, reeks in 8°, nr. 77, 1988, p. 249-261, p. 256-257.

[17] Rijksarchief Romse, Parochiaal archief Berchem, nr. 9: "*gemerckt ik in trekenen cijferen niet geöeffent ben, heb ik mogelijk gefaelt, k'geve 300 gulden meer over ter provisie omdat ik niet te luttel wil overgeven*".

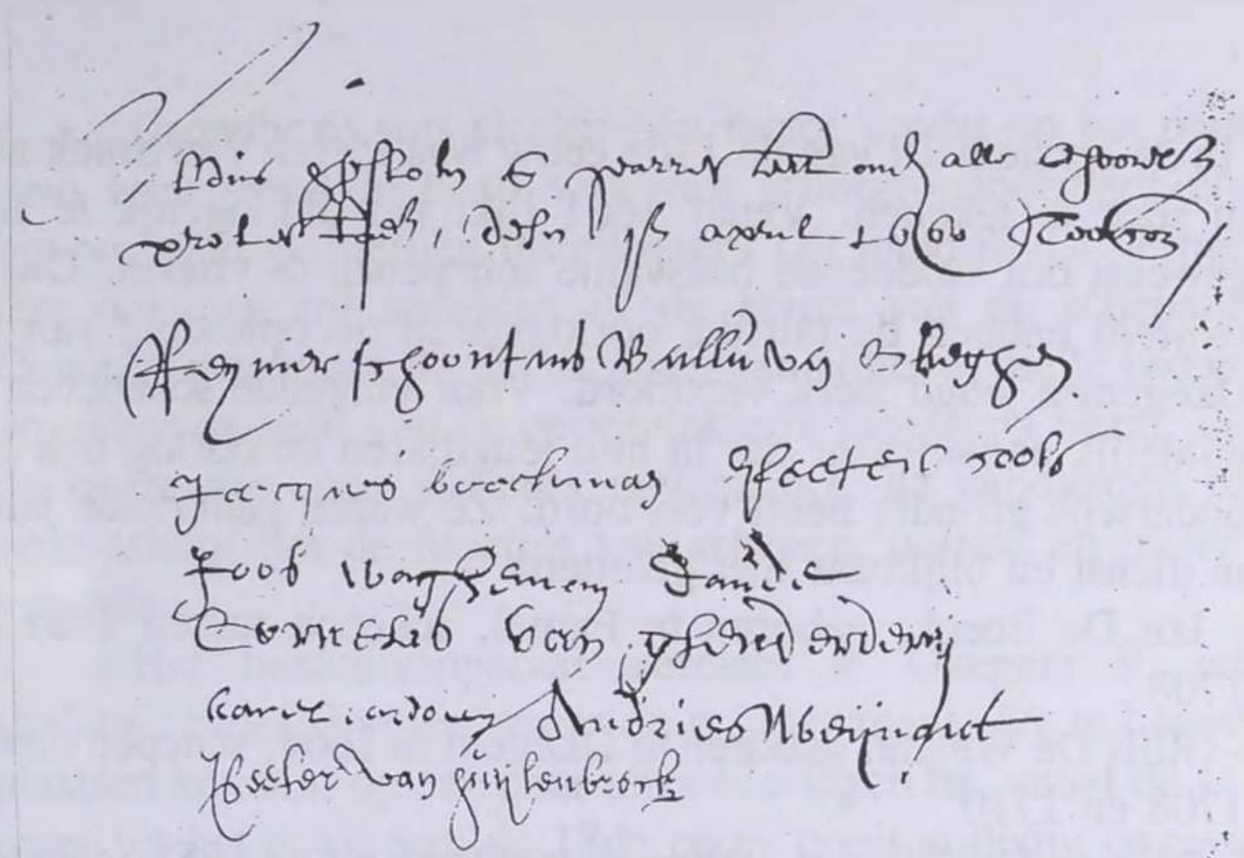

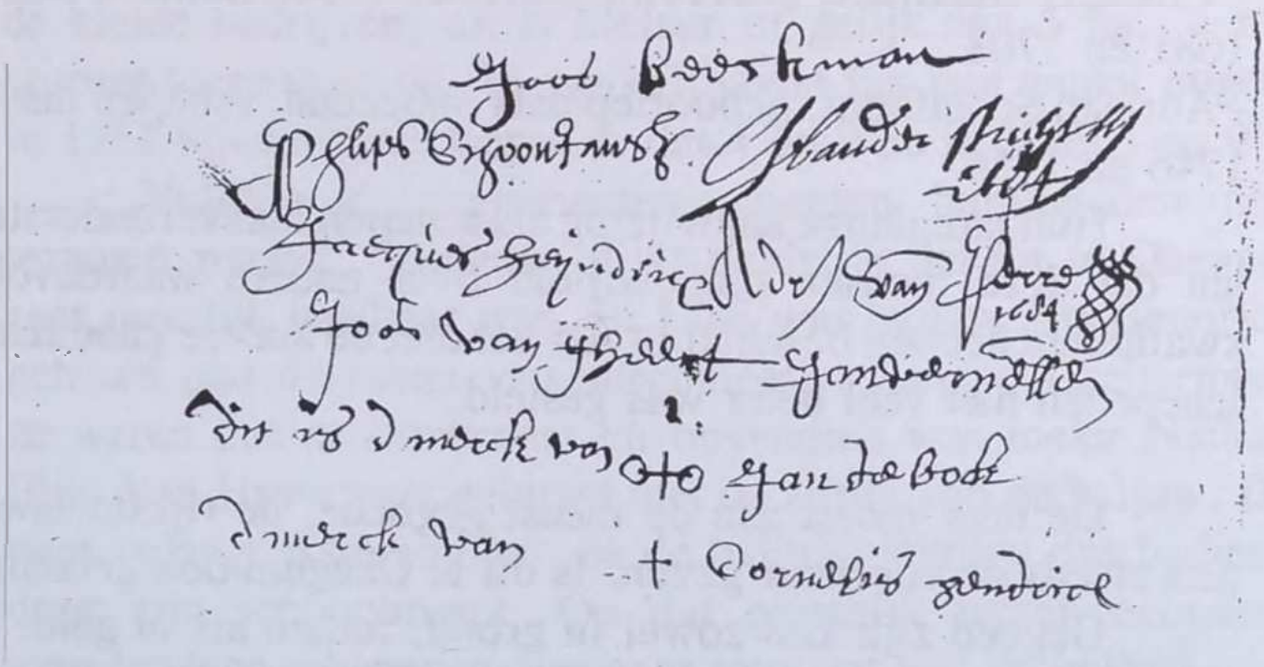

Afbeelding 3 en 4: Afsluitingen van dorpsrekeningen in 1660 en 1684. In 1660 tekenen allen met hun naam. In 1684 tekenen 2 schepenen op 6 namelijk Jan De Boeck en Cornelis Hendricx met een kruis. Ze konden hun naam niet schrijven. (Tekst is verkleind)

In de eerste helft van de 17de eeuw was Pieter Van Snick niet in staat te tekenen. Vanaf 1681 lijkt het onmogelijk te zijn geweest om voldoende bekwame schepenen te vinden. Ongetwijfeld hebben de talrijke oorlogsjaren de opleiding van de Okegemse jeugd sterk verstoord. Voor volgende schepenen is duidelijk aanwijsbaar dat in hun jeugdjaren de oorlog ook het onderwijs grondig heeft verstoord. Ze waren gedurende jaren in dienst en blijkbaar niet geletterd.

- Jan De Boeck, geboren te Pamel, schepen tussen 1681 en 1708
- Gillis De Weghe, geboren te Okegem in 1664, schepen tussen 1708 en 1710
- Reinier De Wenne, geboren te Okegem in 1657, schepen tussen 1684 en 1700, jaar van zijn overlijden
- Cornelis Hendricx, geboren omstreeks 1636, schepen tussen 1681 en 1708
- Adriaan Schelfhout, geboorteplaats onbekend, schepen tussen 1746 en 1754

Hun jarenlange aanwijzing als schepen laat veronderstellen dat deze mensen ongetwijfeld over andere waardevolle kwaliteiten hebben beschikt of dat het met de andere kandidaatschepenen niet veel beter was gesteld.

De heer moest aan de meest gegoede, de rijkste inwoners steeds de voorkeur geven. Is dit te Okegem ook gebeurd?

Gegoed zijn kon zowel in grond, renten als in geld. In dit opzicht was er trouwens een grote samenhang tussen beide: wie veel grond bezat en/of bewerkte had ook de beschikking over een grote som geld. De enkele gevallen die we controleerden door gebruik te maken van de aangifte van nalatenschap bevestigen steeds deze vaststelling. Bovendien was veel geld belegd door middel van leningen aan de mindergegoeden. Grote pachters - dus zonder aanzienlijk grondbezit - bouwden via deze weg een vermogen op.

Grondbezit was slechts één factor omdat op het platteland veel grond in bezit was van grootgrondbezitters zoals bijvoorbeeld geestelijke instellingen. Dit hield in dat verpachters ook een rol speelden in de keuze van de schepenen. Concreet betekende dit dat de abdij van Ninove, die te Okegem ongeveer de helft van de oppervlakte in eigendom bezat, door de keuze van haar pachters meteen ook de kandidaten naar voor schoof om de functies van schepen, baljuw en meier te vervullen.

Het bestuursapparaat vereiste te Okegem 9 leden (baljuw, meier, burgemeester en 6 schepenen). De te begeven plaatsen konden, op een paar uitzonderingen na, vanaf de 16de eeuw tot het einde van de 18de eeuw nooit volledig opgevuld worden door bedrijfshoofden met meer dan 5 ha grond in bewerking. Na 1715 was er telkens minimum één persoon uit de kleine bedrijven, dit is kleiner of gelijk aan 5 ha, in het bestuur tegenwoordig. In werkelijkheid lag hun aantal hoger. In 1751 bijvoorbeeld waren er dat 4 op 9 en in 1789 5 op 9[18].

Volgens de reglementen mochten familieleden niet tezamen zetelen. Opnieuw blijkt duidelijk dat dit te Okegem zeer moeilijk haalbaar was. In 1786 was baljuw Jan Hendricx gehuwd met de zuster van burgemeester Amand Haelterman, ze waren dus schoonbroers en bovendien was meier Niclaas Elias Van Havermaet gehuwd met de zuster van de baljuw. De twee belangrijkste ambten, na de baljuw, werden dus bediend door zijn schoonbroers. Op dat ogenblik waren eveneens verscheidene schepenen eveneens verwant met de baljuw.

---

[18] VAN ISTERDAEL H., *Machtsstructuren*..., o.c., p. 256.

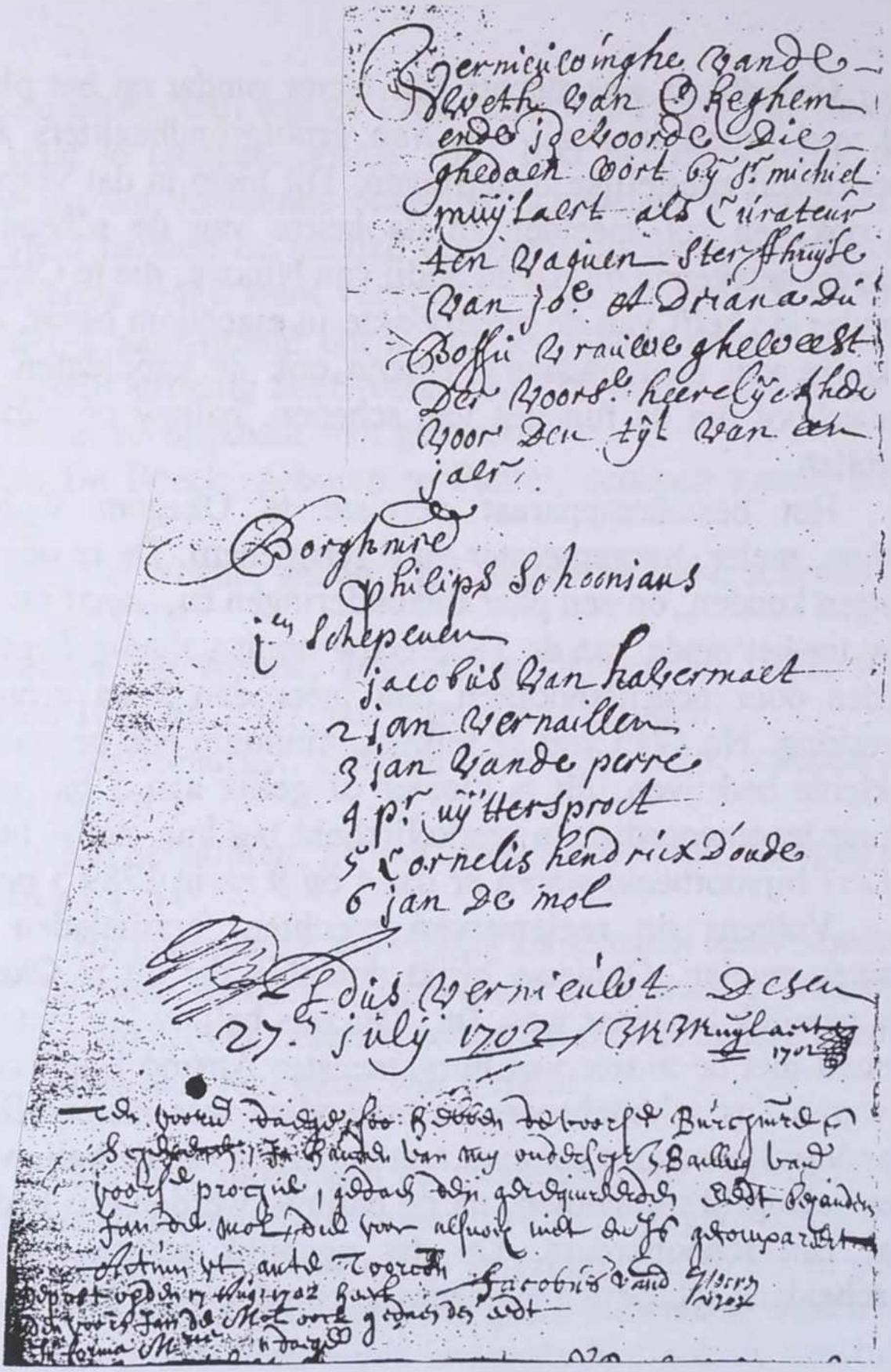

Afbeelding 5: Benoeming voor de periode van één jaar van burgemeester en schepenen van Okegem en Idevoorde op 27 juli 1702 door Michiel Muylaert, curator van de nalatenschap van Maria Adriana de Boussu. Opnieuw is de eedaflegging op het stuk geregistreerd. (Tekst is verkleind)

## 3. Samenstelling van de schepenbank

Te Aalst, waar in 1330 zeven schepenen benoemd werden, volstonden 5 schepenen om een volle vierschaar of bank te vormen[19]. Dit voorschrift werd nadien meermaals gewijzigd. Het aantal schepenen vereist voor criminele zaken werd verhoogd tot 7, voor civiele zaken waren er minimum 4 schepenen nodig, vanaf het jaar 1525 terug verhoogd tot vijf. Om dit aantal te kunnen halen werden daarom te Aalst 9 schepenen benoemd.

We mogen aannemen dat te Okegem de benoeming van zeven schepenen de regel was. Jonker Anthon Frans Jozef de Castro maakte daarop een uitzondering door in 1768 slechts een burgemeester en 4 schepenen te benoemen.

Na de samenvoeging, in 1638, van de heerlijkheden Okegem en Idevoorde onder één bestuur werd nog slechts één schepenbank, bestaande uit 7 schepenen, benoemd.

Te Aalst droeg de eerste schepen vanaf 1513 de titel van burgemeester. In 1569 treffen we te Okegem voor de eerste maal een persoon aan die uitdrukkelijk als burgemeester genoemd wordt namelijk Jacob Beeckman.

Bij de schepenen van Okegem bestond er ook een zekere rangorde. Dit leiden we af uit de ondertekening van de stukken. De volgorde op de benoemingsbrief was ook hun plaats bij de zitting. De burgemeester stond bovenaan op de lijst. In de benoemingsbrief van 1702 werd de tweede op de lijst "eerste schepen" genoemd.

---

[19] DE DONCKER E., *o.c.*, p. 224.

## 4. Bevoegdheden

### a. Het geografisch rechtsgebied

De grenzen van de heerlijkheid Okegem vielen niet samen met de parochiale grenzen. De inwoners van het gehucht Impegem behoorden tot de parochie Okegem, ze kwamen er naar de kerk, ontvingen er de sacramenten, werden hier begraven en werden gesteund door de Okegemse armentafel. Nochtans hadden de schepenen van Okegem geen enkele zeggingschap over de inwoners van Impegem. Voor wereldse zaken zoals het verlijden en registratie van akten en contracten, de aangifte van nalatenschappen, het terechtstaan voor misdrijven, e.a. moesten ze zich aanmelden bij de schepenen van Liedekerke-Denderleeuw. Samenvattend kan men zeggen dat ze geestelijk ressorteerden onder de parochie Okegem en wereldlijk onder de heerlijkheid Liedekerke-Denderleeuw.

Het rechtsgebied van de Okegemse schepenen was vóór 1638 beperkt tot de heerlijkheid en dus niet het dorp Okegem. De heerlijkheid Idevoorde vormde een enclave in Okegem. Op deze heerlijkheid was een andere schepenbank, onafhankelijk van de Okegemse schepenen, bedrijvig. Na 1638 werd één gezamenlijke schepenbank voor beide heerlijkheden benoemd.

### b. Over personen

De schepenen van Okegem hadden jurisdictie over de inwoners van de heerlijkheid Okegem. De inwoners van de heerlijkheid Idevoorde, eveneens parochiaal Okegem, stonden vóór 1638 niet onder de rechtspraak van de Okegemse schepenen hoewel ze op fiscaal gebied wel getaxeerd werden en belasting betaalden met de inwoners van de heerlijkheid Okegem.

Verder waren er verscheidene uitzonderingen en beperkingen inzake de rechtspraak van de schepenen waarop we nu niet verder ingaan. Jachtovertredingen werden bijvoorbeeld behandeld door een bijzondere rechtbank. Inwoners van Okegem die zich lieten inschrijven als poorter van de steden Aalst of Geraardsbergen konden enkel vervolgd worden voor de schepenen van deze steden. Die uitzonderingen en nog andere, dat is stof voor een andere bijdrage.

Afbeelding 6: De Heer of Vrouw van de heerlijkheid had via de benoeming van een baljuw, burgemeester en schepenen zeer veel macht. De schepenen konden moeilijk tegen de persoon die hen aanstelde ingaan. Een voorbeeld van dergelijk ingrijpen van de vrouw van Okegem en Idevoorde lezen we hierna. Maria Adriana de Boussu ontsloeg, zonder opgave van reden, op 24 september 1678 Jan De Strijcker als baljuw van Okegem en Idevoorde. Dat ging gewoon met volgend briefje: *grefre bourguemestre et echevein je vous ordone a ne plus reconestre pour bailli et mayheur jan straiker pour de reson a moy conue. Faict a liquerque le 24 de cepdembre 1678 Marie Adriene dalsace et boussu*

Vrij vertaald: griffier, burgemeester en schepenen, ik beveel U om baljuw Jan De Strijcker niet meer te erkennen als baljuw en meier om redenen aan mij bekend. Geschreven te Liedekerke op 24 september 1678.

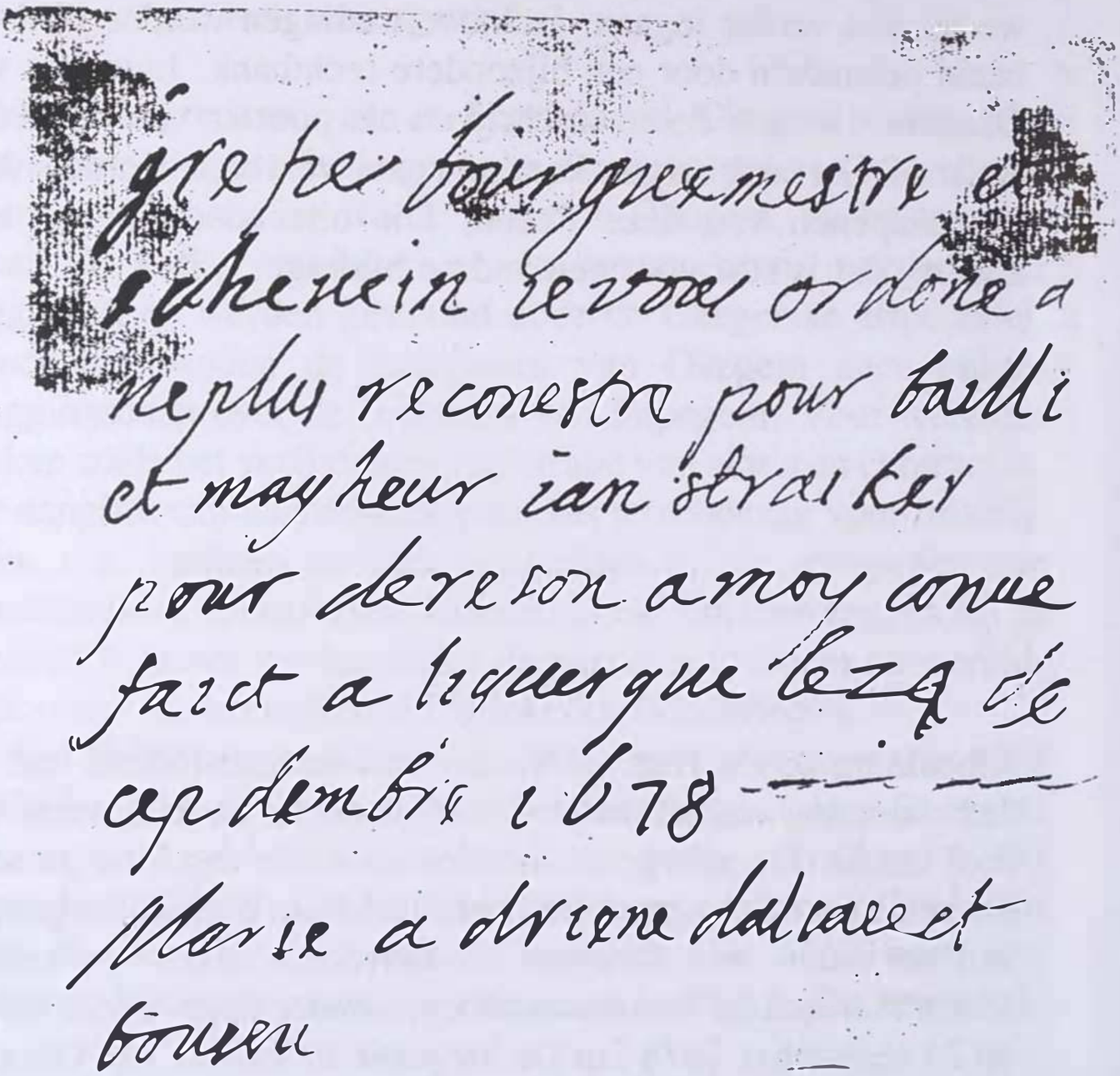

grefe bourguemestre et
echevein ie vous ordone a
ne plus reconestre pour bailli
et mayheur ian straiker
pour dereson a moy conue
faict a liquerque le 24 de
cepdembre 1678
Marie a driene dalcace et
bouseu

**Bijlage: Chronologische lijst van burgemeesters en schepenen van Okegem en Idevoorde**

De namen van de burgemeesters en schepenen werden gehaald uit alle mogelijke bronnen in het Gemeentelijk Oud archief van Okegem: rekeningen van het dorp, kerkfabriek en armentafel, aangiften van nalatenschappen, akten en contracten, processtukken, benoemingen, ... Er bestaat in het archief van Okegem geen systematische registratie van de in functie zijnde schepenen. De datum is de het jaar-maand-dag waarop de schepenen in functie werden aangetroffen. Slechts wanneer een benoemingsbesluit bewaard is kennen we de aanvangsdatum van hun functie. De bron van namen van schepenen van Okegem en Idevoorde die we in archieven van andere instellingen aantroffen is tussen haakjes aangegeven.
Afkortingen: bu: burgemeester; s: schepen(en)

**Heerlijkheid Idevoorde**

**1628.02.11**: s: Beecman Cornelis, Wagheman Joos zn Joos
**1637.04.04**: s: Raespoet Pieter, Soncke Adriaen (Gemeentelijk Oud archief Erembodegem nr. 1089)

**Heerlijkheid Okegem**

**1414**: s: Gosins Heine (Algemeen Rijksarchief, archief Rekenkamer nr. 13549)
**1438**: s: Steppe Arend, Soys Jan, Beecman Jan; Raad: Van den Bossche Pieter alias boist, Becman Wouter, Becman Coel, Goessin Geert, Leebeecx Geert, Goessin Jan (charter abdij Ninove, supplement)
**1527-1530**: s: Beeckman Martin, Bruekelinck Jan, Van den Neste Lieven, Van Ghinderdeuren Cornelis, De Puttere Jan (Archief Raad van Vlaanderen, nr. 8794)
**1547.11.27**: s: Beecman Lauwereys, Bruekelinc Jan, Van den Neste Joos (Archief Raad van Vlaanderen, nr. 27895)

**1548.12.20**: s: Beecman Lauwereys, Bruekelinc Jan, Van den Neste Joos, De Mets Cornelis, De Cueleneere Joos, Marcx Jan (Archief Raad van Vlaanderen, nr. 31459)
**1569**: bu: Beeckman Jacob; s: Daneels Gillis, De Medts Joos, Van der Smessen Jan, Van der Zaelen Adriaan, Truyen Joos (penningkohier 1569)
**1571**: s: De Mets Joos, Daneels Gillis, Vander Zalen Adriaan, Truyen Joos (penningkohier 1571)
**1604**: s: Steppe Gillis, De Braeckeleer Jan
**1615**: Bu: Pieter Waye s: Steppe Gillis, Bogaert Laurentius, Baeyens Cornelis, Schoonjans Adriaen, Vernaillen Gysbrecht (Gemeentelijk Oud archief Erembodegem nr. 1064 f° 137; Gemeentelijk Oud archief Liedekerke nr. 4863 f° 113v°)
**1621.03.27 en 04.02**: s: Bogaert Laurentius, Buyens Cornelis
**1621.10.15**: s: Soncke Adriaan, Van Landuyt Jan
**1622.09.09**: bu: Bogaert Laurentius (parochieregister)
**1627.01.01**: s: Steppe Gillis in vervanging van Schoonians Adriaan
**1632.12.13**: s: Steppe Gillis, Schoonjans Adriaan, Waije Pieter
**1634.01.13 en 03.03**: s: Steppe Gillis, Schoonjans Adriaan, De Troijere Jan, Soncke Adriaen (Gemeentelijk Oud archief Erembodegem nr. 1157)
**1635.06.08**: s: Waye Pieter, Buyens Cornelis, Van Snick Pieter
**1636.09.20**: oud-bu: Bogaert Laurentius s: Schoonjans Pieter, Van Huylenbroeck Daniël (Gemeentelijk Oud archief Erembodegem nr. 1088)
**1637.06.16**: s: Buyens Cornelis, Schoonjans Pieter, Bonjours Adriaan
**1638.05.05**: s: Schoonjans Pieter, Van Uuylenbrouck Daniël

**Heerlijkheden Okegem en Idevoorde**

**1639.06.25 en 12.09**: bu: Van Ghinderdueren Adriaan; s: Wagheman Joos, Schoonjans Reinier, Evenepoel Jan, Buyens Cornelis

**1640.12.13**: s: Van Huylenbroeck Daniël, Moordack Filip, Evenepoel Jan, Wagheman Joos, Schoonjans Reinier

**1641.01.18**: s: Wagheman Joos, Evenepoel Jan, Schoonjans Reinier

**1642.01.31**: s: Ooghe Gijsbrecht, Vernaillen Jan

**1642.07.14** (vernieuwing wethouders): bu: Schoonjans Reinier; s: De Winne Christiaan, Ooghe Gijsbrecht, Van Huylenbroeck Daniël, Steppe Joos

**1643.05.02 en 1643.12.30**: bu: Schoonjans Reinier; s: Beeckman Jacob, De Wenne Christiaan, Steppe Joos, Ooghe Gijsbrecht

**1644.02.05**: bu: Schoonjans Reinier; s: Van Huylenbroeck Daniël, De Wenne Christiaan, Ooghe (Hooghe) Gijsbrecht, Van Snick Pieter, Steppe Joos

**1644.05.18, 1644.12.21**: bu: Beeckman Jacob; s: Beeckman Jacob zn Cornelis, Vernailden Joos, Evenepoel Jan

**1645**: bu: Schoonjans Reinier

**1646.06.27, 1646.09.13 en 1646.11.05**: bu: Beeckman Jacob zn Jan; s: Van de Poele Willem, Beeckman Jacob zn Cornelis, Van Snick Joos.

**1647.06.19 en 1647.12.13**: bu: Schoonjans Reinier; s: Buydens (Buyens) Cornelis, Vernaillen Joos, Cools Pieter, Van Huylenbroeck Daniël, Ooghe Gijsbrecht

**1648.12.18**: bu: Schoonjans Reinier; s: Cools Pieter, Buyens Cornelis, De Wenne Cornelis

**1649.03.20 en 1649.10.31**: bu: Schoonjans Reinier; s: Cools Pieter, Buydens Cornelis, Taelman Cornelis, De Wenne Cornelis, Beeckman Jacob, Schoonjans Pieter

**1650.06.13 en 1650.09.07**: bu: Schoonjans Pieter; s: Cools Pieter, Steppe Joos, Van Huylenbroeck Gillis, Van Londersele Jan, Beeckman Jacob zn Jan, Schoonjans Pieter
**1651.02.04**: bu: Schoonjans Pieter; s: Van Huylenbroeck Gillis, Beeckman Jacob zn Jan, Cools Pieter, Van Londersele Jan, Van Ginderdueren Gillis, Steppe Joos
**1652.03.26**: bu: Schoonjans Pieter; s: Cools Pieter, Steppe Joos
**1653.04.04 en 1653.10.22**: bu: Schoonjans Pieter; s: Van Huijlenbroeck Gillis, Van Londersele Jan, Cools Pieter, Beeckman Jacob
**1654.05.02**: bu: Schoonjans Pieter; s: Van Huijlenbroeck Gillis, Cools Pieter
**1655.09.09**: bu: Schoonjans Pieter; s: Cools Pieter, Wagheman Joos de oude, Wagheman Joos zn Joos, Van Londersele Jan, Beeckman Jacob
**1657.02.09**: bu: Schoonjans Pieter; s: Beeckman Jacob zn Jan, Cools Pieter, Van Londersele Jan, Steppe Joos, Van Ginderdueren Gillis
**1658.07.29**: bu: Schoonjans Pieter; s: Cools Pieter, Beeckman Jacob zn Jan, Van Londersele Jan.
**1659.05.30**: bu: Schoonjans Pieter; s: Cools Pieter, Van Ginderdeuren Gillis, Steppe Joos, Van Huylenbroeck Pieter, Beeckman Jacob, Wageman Joos zn Joos
**1659.10.03**: bu: Beeckman Jacob zn Jan; s: Waeghman Joos de oude, Cools Pieter, Cardoen Karel, Wynant Andries (kerkrekening)
**1660.04.01 en 1660.08.08**: bu: Beeckman Jacob; s: Cools Pieter, Wagheman Joos de oude, Van Ghinderdeuren Cornelis, Cardoen Karel, Weynant Andries, Van Huylenbroeck Pieter; gegoeden: Schoonjans Pieter en Waegeman Joos zn Joos

**1661.05.27**: bu: Schoonjans Pieter; s: Van Ghinderdeuren Cornelis, Cools Pieter, Cardoen Karel, Weijnant Andries, Van Huylenbroeck Pieter, Wageman Joos zn Joos
**1662.02.15 en 1663.01.12**: bu: Schoonjans Pieter; s: Cools Pieter, Steppe Joos, Van Ghenderdeur Cornelis, Weynant Andries, De Wenne Jacob zn Lieven; eventueel andere schepen: Van Huylenbroeck Pieter
**1663.09.25**: bu: Schoonjans Pieter; s: Cools Pieter, Van Huylenbroeck Pieter, Wijnant Andries, Van Ginderdeuren Cornelis, Cardoen Karel
**1664.11.25**: bu: Van Ginderdeuren Gillis; s: Beeckman Jacob, Cardoen Karel, Van Huylenbroeck Pieter, Van Londersele Jan, Van de Waterloop Pieter, Cools Pieter
**1665.09.25 en 1665.12.21**: bu: Van Ginderdeuren Gillis; s: Cools Pieter, Cardoen Karel, Van Huylenbroeck Pieter, Van Londersele Jan, Beeckman Jacob zn Jan
**1666.10.26**: bu: Cools Pieter; s: Van Ginderdeuren Gillis, Cardoen Karel (pachter Hof te Rief in 1672), Van Huylenbroeck Pieter, Van Londersele Jan, Van Gheert Joos
**1667.12.23**: bu: Cools Pieter († 04.10.1667); s: Van Gheert Joos, Van Londersele Jan, Van Ginderdeuren Gillis, Van Huylenbroeck Pieter, Wijnant Andries
**1668.10.19**: bu: Van de Perre Adriaan; s: Hendricx Jacob, Schoonjans Daniël, De Weghe Jan, Wynant Andries, Beeckman Adriaan, Soncke Adriaan, Van Londersele Jan
**1669.01.22 en 1669.12.21**: bu: Van de Perre Adriaan; s: Hendricx Jacob, Schoonjans Daniël, De Weghe Jan, Beeckman Adriaan, Soncke Adriaan
**1670.03.02 en 1670.10.10**: bu: Van de Perre Adriaan; s: Schoonjans Daniël, Soncke Adriaan, Beeckman Adriaan, De Weghe Jan, Hendricx Jacob

**1671.02.20 en 1671.12.22**: bu: Van de Perre Adriaan; s: Hendricx Jacob, Schoonjans Daniël, Sonck Adriaan, Beeckman Adriaan, De Duffeleer Paschier, Taelman Cornelis
**1672.06.10 en 09.09.1672**: bu: Van de Perre Adriaan; s: Schoonjans Daniël, Hendricx Jacob, Soncke Adriaan, De Hondt Adriaan, Van Geite Joos, De Duffelere Paschier
**1672.12.22** (vernieuwing wethouders door baljuw en meier in opdracht van en met volmacht van de Vrouw Maria Adriana de Boussu)
bu: Van de Perre Adriaan; s: Heyndricx Jacob, Soncke Adriaan, De Duffelere Paschier, Van Geerte Joos, Dhondt Adriaan, De Schrijver Jan
**1673.12.21**: bu: Van de Perre Adriaan; s: Heyndricx Jacob, Soncke Adriaan, De Duffelere Paschier, Van Geerte Joos, Dhondt Adriaan, De Schrijver Jan
**1674.12.16**: bu: Van de Perre Adriaan; s: Heyndricx Jacob, Soncke Adriaan, De Duffelere Paschier, Van Gerte Joos, De Hondt Adriaan, De Schrijver Jan
**1675.06.20** (vernieuwing wethouders door baljuw Jan De Stryckere in opdracht van en met volmacht van de Vrouw Maria Adriana de Boussu)
bu: Van de Perre Adriaan zn Jacob; s: Hendericx Jacob, Schoonjans Filip, De Duffelere Paschier, De Hondt Adriaan, De Schrijvere Jan, Beeckman Pieter
**1676.12.21**: bu: Van de Perre Adriaan; s: Heyndricx Jacob, Schoonjans Filip, De Duffelere Paschier, De Hondt Adriaan, De Schrijver Jan, Beeckman Pieter
**1677.12.28** (vernieuwing van de wethouders)
bu: Van de Perre Adriaan; s: Hendricx Jacob, Schoonjans Filip, Beeckman Pieter, De Schrijver Jan, De Duffelere Paschier, Van Santen Thomas

**1679.05.31** (vernieuwing van de wethouders door griffier Charles Van der Schueren in opdracht van en met volmacht van de Vrouw Maria Adriana de Boussu)
bu: Van de Perre Adriaan; s: Hendricx Jacob, Schoonjans Filip, De Duffeleer Paschier, Van Geirte Joos, Vernaillen Jan, Moens Gillis
**1680.10.24**: bu: Van de Perre Adriaan; s: Hendricx Jacob, Schoonjans Filip, De Duffeleere Paschier, Van Geirte Joos, Moens Gillis, Vernaillen Jan
**1681.03.27**: bu: Van de Perre Adriaan; s: Moens Gillis, Schoonjans Filip, Vernaillen Jan, Hendricx Jacob, De Duffeleer Paschier, Van Geirt Joos
**1681.12.22** (vernieuwing van de wethouders door baljuw Joris Van der Stricht in naam van de Vrouw van Okegem, met schriftelijke lastgeving, oud-burgemeester van Ninove (archiefnr. 5): bu: Van de Perre Adriaan; s: Hendricx Jacob, Schoonjans Filip, Van Geirt Joos, Vernaillen Jan, De Boeck Jan, Hendricx Cornelis
**1683.02.02**: bu: Van de Perre Adriaan; s: Hendricx Jacob, Schoonjans Filip, Van Geert Joos, Vernaillen Jan, De Boeck Jan, Hendricx Cornelis
**1684.12.21** (vernieuwing van de wethouders door baljuw Joris Van der Stricht op bevel van de Vrouw van Okegem (archiefnr. 5), deze wethouders bleven in functie tot december 1687): bu: Schoonjans Filip; s: Van de Perre Adriaan, Van Geirt Joos, De Boeck Jan, De Schrijvere Jan, Hendricx Cornelis, De Wenne Reinier
**1687.12.19** (vernieuwing van de wethouders door Jacob Hendricx, baljuw, in naam van en op bevel van de vrouw van Okegem): bu: Van de Perre Adriaan; s: Goessens Adriaan, Vernaillen Jan, Beeckman Pieter, Buydens (Bayens) Cornelis, De Wenne Reinier, Van Audenhoven Adriaan

**1688.11.11** (dorpsrekening): bu: Van de Perre Adriaan; s: Goessens Adriaan, Vernaillen Jan, De Wenne Reinier, Baijens Cornelis, Van Audenhove Adriaan
**1689.12.16** (dorpsrekening): bu: Van de Perre Adriaan; s: Vernaillen Jan, De Wenne Reinier, Bayens Cornelis, Goessens Adriaan
**1690.10.25** (dorpsrekening): bu: Van de Perre Adriaan; s: Vernaillen Jan, De Wenne Reinier
**1691.03.01 en 1691.05.18** (dorpsrekeningen): bu: Van de Perre Adriaan; s: Goessens Adriaan, Vernaellen Jan, Baijens Cornelis, De Wenne Reinier
**1692.10.03** (dorpsrekening) en 02.22: bu: Van de Perre Adriaan; s: Vernaillen Jan, De Wenne Reinier, Bayens Cornelis
**1693.07.20** (dorpsrekening): bu: Van de Perre Adriaan; s: Vernaillen Jan, Bayens Cornelis, De Winne Reinier
**1693.12.21**: bu: Van de Perre Adriaan; s: Goessens Adriaan, Vernaillen Jan, De Wenne Reinier
**1694.04.15** (dorpsrekening) en 1694.12.21 (kerkrekening) bu: Van de Perre Adriaan; s: Goessens Adriaan, Vernaillen Jan, De Winne Reinier
**1695.01.21** (dorpsrekening): bu: Van de Perre Adriaan; s: Goessens Adriaan, De Winne Reinier
**1696.02.10 en 1696.12.07** (dorpsrekeningen en armenrekening) bu: Van de Perre Adriaan; s: Goessens Adriaan, Vernaillen Jan, De Winne Reinier
**1697.12.06 en 1697.12.21** (dorps- en armenrekening): bu: Van de Perre Adriaan; s: Vernaillen Jan, De Winne Reinier, De Boeck Jan
**1698.02.10 en 1698.12.21** (dorps- en kerkrekening): bu: Van de Perre Adriaan; s: Vernaillen Jan, De Winne Reinier, De Boeck Jan

**1699.03.06**: bu: Van de Perre Adriaan; s: Vernaillen Jan, De Boeck Jan, De Winne Reinier
**1700.04.02**, 1700.05.07 (dorpsrekeningen): bu: Van de Perre Adriaan; s: Vernaillen Jan, De Boeck Jan, De Winne Reinier
**1701.03.11** (dorpsrekening) en 1701.12.21: bu: Van de Perre Adriaan; s: Vernaellen Jan, De Boeck Jan
**1702.07.27** (vernieuwing van de wethouders door Michiel Muylaert, curator ten sterfhuize van Maria Adriana de Bossu): bu: Schoonjans Filip; s: Van Havermaet Jacob, Vernaillen Jan, Van de Perre Jan, Uijttersproet Pieter, Hendricx Cornelis de oude, De Mol Jan
**1703.09.17** en 1704.12.31 (dorpsrekeningen): bu: Schoonjans Filip; s: Van Havermaet Jacob, Vernaellen Jan, Van de Perre Jan, Uyttersproet Pieter, Hendricx Cornelis, De Mol Jan
**1705.02.06** (dorpsrekening): s: Van Havermaet Jacob, Vernaellen Jan, Uuyttersprot Pieter, De Boeck Jan, Van de Perre Jan, Hendricx Cornelis, De Mol Jan
**1705.06.19** (vernieuwing van de wethouders): bu: Van Havermaet Jacob; s: Vernaellen Jan, Uuyttersproet Pieter, Schoonjans Adriaan, De Boeck Jan, Hendricx Cornelis, De Mol Jan
**1707.02.18** (dorpsrekening) en 1707.06.10: bu: Van Havermaet Jacob; s: Uuyttersproet Pieter, Hendricx Cornelis, Schoonjans Adriaan, De Boeck Jan, Vernaellen Jan, De Mol Jan
**1708.01.07** en 1708.05.04 (dorpsrekeningen): bu: Van Havermaet Jacob; s: Vernaellen Jan, Uuyttersproet Pieter, Schoonjans Adriaan, Hendricx Cornelis, De Boeck Jan, De Mol Jan
**1708.06.15** (vernieuwing van de wethouders door J.B. Sturtewaegen): bu: Uuyttersproet Pieter; s: Van Havermaet Jacob, Vernaillen Jan, Schoep (Schoup) Joos, Moens Jan, Straetman Niclaas, De Wege Gillis

**1709.12.16** (dorpsrekening): bu: Uuyttersproet Pieter; s: Van Havermaet Jacob, Vernaellen Jan, Schouppe Joos, Moens Jan, Straetman Niclaas, De Weghe Gillis
**1710.03.22**: bu: Uuyttersproet Pieter; s: Van Havermaet Jacob, Vernaillen Jan, Schoeppe Joos, Straetman Niclaas, De Wege Gillis
**1710.12.31**: bu: Uuyttersproet Pieter; s: Van Havermaet Jacob, Vernaillen Jan, Schouppe Joos, De Wege Gillis
**1711.12.21**: bu: Uuyttersproet Pieter; s: Van Havermaet Jacob, Schouppe Joos, De Wege Gillis, Vernaillen Jan, Clotman Joos
**1712.05.18**: bu: Schoonjans Adriaan (op 04.04.1712 was Pieter Uuyttersproet nog burgemeester); s: Uuyttersproet Pieter, Schouppe Joos, De Boeck Jan, Pauwels Joos
**1713.03.24** en 1714.01.19: bu: Schoonjans Adriaan; s: Uuyttersproet Pieter, Schouppe Joos, De Boeck Jan, De Mol Jan, Pauwels Joos, Hendricx Cornelis
**1714.12.21**: s: Schouppe Joos, Hendricx Cornelis
**1715.05.07**: bu: Schoonjans Adriaan; s: Uuyttersproet Pieter, Schouppe Joos, De Boeck Jan, De Mol Jan, Pauwels Joos, Hendricx Cornelis de oude
**1716.02.27** en 1716.12.18: bu: Schoonjans Adriaan; s: Uuyttersproet Pieter, Schouppe Joos, De Boeck Jan, De Mol Jan, Pauwels Joos, Hendricx Cornelis, de oude
**1717.08.25**: bu: Schoonjans Adriaan; s: Uuyttersproet Pieter, Schouppe Joos, De Boeck Jan, De Mol Jan, Pauwels Joos, Hendricx Cornelis, de oude
**1718.12.16** (vernieuwing wethouders in zomer 1718): bu: Uuyttersproet Pieter; s: Schoonjans Adriaan, De Boeck Jan, Vetsuypens Pieter, Bayens (Baeyens) Cornelis, Van den Berghe Adriaan, Asselman (Hasselman) Jan
**1719.05.19** en 1719.12.21: bu: Uuyttersproet Pieter; s: Schoonjans Adriaan, De Boeck Jan, Vetsuypens Pieter, Baeyens Cornelis, Van den Berghe Adriaan, Asselman Jan

**1720.12.21**: (vernieuwing van de wethouders in de zomer 1720): bu: Schoonjans Adriaan; s: Uuyttersproet Pieter, Schouppe Joos, Bayens Cornelis, Van de Perre Adriaan, Hendricx Cornelis, De Boeck Jan zn Jan
**1721.12.05**: (kerkrekening) bu: Schoonjans Adriaan; s: Uuytersproet Pieter, Schouppe Joos, Baeijens Cornelis
**1722.12.21**: bu: Schoonjans Adriaan; s: Uuyttersproet Pieter, Schouppe Joos, Baeyens Cornelis, Van de Perre Adriaan, Hendricx Cornelis de jonge
**1723.12.21**: bu: Schoonjans Adriaan; s: Uuyttersproet Pieter, Schouppe Joos, Baeyens Cornelis, Van de Perre Adriaan, Hendricx Cornelis de jonge
**1724.12.21**: bu: Schoonjans Adriaan; s: Uuyttersproet Pieter, Schouppe Joos, Baeyens Cornelis, Van de Perre Adriaan, Hendricx Cornelis de jonge
**1725.11.05** (vernieuwing van de wethouders): bu: Schoonjans Adriaan; s: Schouppe Joos, Van de Perre Adriaan, De Mol Jan, Hendricx Jan, Ruijs Michiel, Van Audenrode Filip
**1726.12.21**: bu: Schoonjans Adriaan; s: Schouppe Joos, Van de Perre Adriaan, Hendricx Jan, De Mol Jan, Ruijs Michiel, Van Audenroede Filip
**1727.12.21**: bu: Schoonjans Adriaan; s: Hendricx Jan, De Mol Jan, Ruijs Michiel, Van Audenroede Filip
**1728.12.21**: bu: Schoonjans Adriaan; s: Hendricx Jan, Van den Berghe Adriaan, De Mol Jan, Ruijs Michiel, Van Oudenroede Filip, Baeyens Cornelis
**1729.12.21 en 1729.05.30**: bu: Hendricx Jan; s: De Mol Jan, Ruijs Michiel, Van den Berghe Adriaan, Asselman Jan, Baeyens Cornelis, Schoonjans Adriaan
**1730.12.21**: bu: Hendricx Jan; s: Schoonjans Adriaan, De Mol Jan, Ruijs Michiel, Baeyens Cornelis, Van den Berghe Adriaan, Hasselman Jan

**1731.12.21**: bu: Hendricx Jan; s: Schoonjans Adriaan, Van den Berghe Adriaan, De Mol Jan, Ruijs Michiel, Hasselman Jan, Baeyens Cornelis
**1732.12.21 en 05.1732, 05.1733**: bu: Hendricx Jan; s: Schoonjans Adriaan, Van den Berghe Adriaan, Ruijs Michiel, Baeyens Cornelis, Asselman Jan
**1733.12.21**: bu: Hendricx Jan; s: Schoonjans Adriaan, Baeyens Cornelis, Van den Berghe Adriaan, De Mol Pieter, Ruijs Michiel, Neukermans Andries
**1734.05.28** (vernieuwing van de wethouders): bu: Hendricx Jan; s: Schoonjans Adriaan, Hendricx Cornelis de jonge, Baeyens Cornelis, Neukermans Andries, Van de Speeten Jan, De Mol Pieter
**1735.12.21 en 1735.06.30**: bu: Hendricx Jan; s: Schoonjans Adriaan, Hendricx Cornelis, Baeyens Cornelis, Neukermans Andries, Van de Speeten Jan, De Mol Pieter
**1736.12.21 en 1736.06.04**: bu: Hendricx Jan; s: Schoonjans Adriaan, Baeyens Cornelis, Hendricx Cornelis, Neukermans Andries, Van de Speeten Jan, De Mol Pieter
**1737.12.21 en 1737.06.12**: bu: Hendricx Jan; s: Schoonjans Adriaan, Baeyens Cornelis, Hendricx Cornelis, Neukermans Andries, Van de Speeten Jan, De Mol Pieter
**1738.03.21** en 06.09: bu: Hendricx Jan; s: Schoonjans Adriaan, Baeyens Cornelis, Hendricx Cornelis, Neukermans Andries, Van de Speeten Jan, De Mol Pieter
**1739.02.09 en 1739.12.21**: bu: Hendricx Jan; s: Baeyens Cornelis, Hendricx Cornelis, Neukermans Andries, Van de Speeten Jan, De Mol Pieter
**1740.05.09**: bu: Hendricx Jan; s: Schoonjans Adriaan, Baeyens Cornelis, Hendricx Cornelis, Neukermans Andries, Van de Speeten Jan, De Mol Pieter

**1740.12.21 en 1741.05.05**: bu: Schoonjans Adriaan; s: Hendricx Cornelis, Baeyens Cornelis, Neukermans Andries, Van de Speeten Jan, De Mol Pieter
**1741.12.21 en 1742.06.08**: bu: Schoonjans Adriaan; s: Hendricx Cornelis, Baeyens Cornelis, Neukermans Andries, Van de Speeten Jan, De Mol Pieter
**1743.03.23 en 1743.06.20**: bu: Schoonjans Adriaan; s: Baeyens Cornelis, Hendricx Cornelis, Neukermans Andries, Van de Speeten Jan, De Mol Pieter
**1743.12.21**: bu: Van Dalem Jan; s: Baeyens Cornelis, Hendricx Cornelis, Neukermans Andries, Van der Speeten Jan, De Mol Pieter, Asschericx Pieter
**1744.12.21** en 03.06: bu: Van Dalem Jan; s: Hendricx Cornelis, Neukermans Andries, Van der Speeten Jan, Asschericx Pieter, Moens Gillis
**1745.12.21**: bu: Van Dalem Jan; s: Hendricx Cornelis, Neukermans Andries, Van der Speeten Jan, Asschericx Pieter, Moens Gillis
**1746.12.31** en 06.30: s: Schoonjans Jan Filip, Asschericx Pieter, Neukermans Andries, Van der Speeten Jan, Moens Gillis, Schelfhout Adriaan
**1747.12.21** en 08.17: bu: Van Dalem Jan; s: Schoonjans Jan Filip, Asschericx Pieter, Neukermans Andries, Van der Speeten Jan, Moens Gillis, Schelfhout Adriaan
**1748.12.21**: s: Schoonjans Jan Filip, Asschericx Pieter, Neukermans Andries, Van der Speeten Jan, Schelfhout Adriaan
**1749.11.24** (eedaflegging voor het jaar 1750): bu: Asschericx Pieter; s: Covens Hendrik, Van der Speeten Jan, Neukermans Andries, De Duffeleer Joos, Van den Berghe Joos, Schelfhaut Adriaan
**1750.12.21**: bu: Asschericx Pieter; s: Covens Hendrik, Van der Speeten Jan, De Duffeler Joos, Van den Berghe Joos, Schelfhout Adriaan

**1751.12.21**: bu: Asschericx Pieter; s: Covens Hendrik, Van der Speeten Jan, De Duffeler Joos, Van den Berghe Joos, Schelfhout Adriaan
**1752.12.21**: bu: Covens Hendrik; s: Asschericx Pieter, Schoonjans Filip, Van der Speeten Jan, De Duffeler Joos, Schelfhout Adriaan, Asselman Adriaan
**1753.12.21**: bu: Covens Hendrik; s: Asschericx Pieter, Schoonjans Filip, Van der Speeten Jan, De Duffeler Joos, Schelfhout Adriaan, Asselman Adriaan
**1754.12.21**: bu: Covens Hendrik; s: Asschericx Pieter, Schoonjans Filip, Van der Speeten Jan, De Duffeleer Joos, Schelfhout Adriaan, Asselman Adriaan
**1756.12.21**: bu: Covens Hendrik; s: Asschericx Pieter, Schoonjans Jan Filip, Van der Speeten Jan, Dhoye Pieter, Vetsuypens Pieter, De Mol Niclaas
**1757.12.21**: bu: Covens Hendrik; s: Asschericx Pieter, Schoonjans Filip, Van der Speeten Jan, Dhoye Pieter, Vetsuypens Pieter, De Mol Niclaas
**1758.12.21**: bu: Covens Hendrik; s: Asschericx Pieter, Schoonjans Jan Filip, Van der Speeten Jan, D'hoye Pieter, Vetsuypens Pieter, De Mol Niclaas
**1759.12.21**: bu: Covens Hendrik; s: Asschericx Pieter, Schoonjans Jan Filip, Van der Speeten Jan, D'hoye Pieter, Vetsuypens Pieter, De Mol Niclaas
**1760.12.21**: bu: Covens Hendrik; s: Asschericx Pieter, Schoonjans Jan Filip, Van der Speeten Jan, Dhoije Pieter, Vetsuypens Pieter, De Mol Niclaas
**1761.12.21** (vernieuwing wethouders in 1761): bu: Covens Hendrik; s: Asschericx Pieter, Dhoije Pieter, Vetsuypens Pieter, De Mol Niclaas, Neukermans Joos, Van den Berghe Joos

**1762.12.21** en 03.18: bu: Covens Hendrik; s: Asschericx Pieter, Dhoije Pieter, Neukermans Joos, De Mol Niclaas, Van den Berghe Joos, Sonck Joos
**1763.11.10**: bu: Covens Hendrik; s: Asschericx Pieter, Dhoije Pieter, Neukermans Joos, De Mol Niclaas, Van den Berghe Joos, Sonck Joos
**1764.12.21**: bu: Covens Hendrik; s: Asschericx Pieter, Dhoije Pieter, Neukermans Joos, De Mol Niclaas, Van den Berghe Joos, Sonck Joos
**1765.10.22** (wethouders veranderd vóór 22.10.1765, 6 scheidende en 5 aankomende schepenen): bu: Asscherickx Pieter; s: Vetsuypens Pieter, Ghysels Jan, Asselman Pieter, Straetman Adriaan
**1766.12.21**: bu: Asscherickx Pieter; s: Vetsuypens Pieter, Ghysels Jan, Asselman Pieter, Straetman Adriaan
**1767.11.15**: bu: Asscherickx Pieter; s: Vetsuypens Pieter, Ghysels Jan, Asselman Pieter, Straetman Adriaan
**1768.10.05** (vernieuwing wethouders door jonker Anthon Frans Jozef de Castro, heer van Sombeke, voogd van Françoise Emanuele de Camusel, vrouw van Okegem; slechts 5 schepenen benoemd): bu: Van den Berghe Joos; s: Asscherix Pieter, Neukermans Joos, De Mol Niclaas, Schelfaut Jan
**1769.10.01**: bu: Van den Berghe Joos; s: Asscherickx Pieter, Neukermans Joos, De Mol Niclaas, Schelfhout Jan
**1770.11.09**: bu: Van den Berghe Joos; s: Asscherickx Pieter, Neukermans Joos (overleden 05.10.1770), De Mol Niclaas, Schelfhout Jan, Asselman Pieter
**1771.08.25**: bu: Van den Berghe Joos; s: Asscherickx Pieter, De Mol Niclaas, Schelfhout Jan, Asselman Pieter
**1772.12.21**: bu: Van den Berghe Joos; s: Asscherickx Pieter, De Mol Niclaas, Schelfhout Jan, Asselman Pieter
**1773.12.21**: bu: Asscherickx Pieter; s: De Mol Niclaas, Van Dalem Jaspard Karel, Neukermans Cornelis, Sonck Joos

**1774.12.13**: bu: Asscherickx Pieter; s: De Mol Niclaas, Sonck Joos, Van Daelem Jaspard Karel, Neukermans Cornelis
**1775.12.21**: bu: Van Dalem Jaspard Karel; s: Asscherickx Herman Jozef, Neukermans Cornelis, Uytenhove Pieter, Haelterman Amand
**1776.12.21**: bu: Van Dalem Jaspard Karel; s: Asscherickx Herman Jozef, Neukermans Cornelis, Uuyttenhove Pieter, Haelterman Amand
**1777.12.23**: bu: Haelterman Amand; s: Asscherickx Pieter, Neukermans Cornelis, Uytenhove Pieter, De Mol Niclaas
**1778.12.21**: bu: Haelterman Amand; s: Asscherickx Jan Baptist, Neukermans Cornelis, Uytenhove Pieter, De Mol Niclaas
**1779.12.17**: bu: Haelterman Amand; s: Asscherickx Jan Baptist, Neukermans Cornelis, Uytenhove Pieter, De Mol Niclaas
**1780.12.21** (de wethouders werd vernieuwd in de loop van 1780 door de heer van Okegem Jan Jozef de Landre gehuwd met Carolina Theresia Constantia de Camusel): bu: Haelterman Amand; s: Neukermans Cornelis, Asscherickx Jan Baptist, Sonck Joos, Uytenhove Pieter, De Mol Niclaas
**1781.12.21**: bu: Haelterman Amand; s: Neukermans Cornelis, Asscherickx Jan Baptist, Sonck Joos, Uytenhove Pieter, De Mol Niclaas
**1782.12.21**: bu: Haelterman Amand; s: Neukermans Cornelis, Asscherickx Jan Baptist, Sonck Joos, Uyttenhove Pieter, De Mol Niclaas
**1783.08.29**: bu: Haelterman Amand; s: Neukermans Cornelis, Asscherickx Jan Baptist, Sonck Joos, Uyttenhove Pieter, De Mol Niclaas
**1784.12.21**: bu: Haelterman Amand; s: Neukermans Cornelis, Asscherickx Jan Baptist, Uytenhove Pieter, Van den Berghe Jan, Van den Berghe Jozef, De Winne Jan

**1785.06.17** (vernieuwing wethouders door de heer van Okegem Louis Jozef de Coninck): bu: Haelterman Amand; s: Neukermans Cornelis, Asscherickx Jan Baptist, Van den Berghe Jan, Uyttenhove Pieter, Van den Berghe Jozef, De Winne Jan

**1786.06.26** (vernieuwing wethouders door Louis Jozef de Coninck): bu: Haelterman Amand; s: Neukermans Cornelis, Asscherickx Jan Baptist, Van den Berghe Jan, De Winne Jan, Van den Berghe Jozef, Goubert Jan Baptist (Uyttenhove Pieter was geschrapt)

**1787.08.23** (vernieuwing wethouders door Louis Jozef de Coninck): bu: Haelterman Amand; s: Neukermans Cornelis, Asscherickx Jan Baptist, De Winne Jan, Goubert Jan Baptist, Van den Berghe Jozef, De Brabanter Francis (Van den Berghe Jan geschrapt)

**1788.09.23** (vernieuwing wethouders door Louis Jozef de Coninck): bu: Haelterman Amand; s: Neukermans Cornelis, Asscherickx Jan Baptist, De Winne Jan, Goubert Jan Baptist, De Brabanter Francis, Gysens (=Ghysels) Jan

**1789.09.21** (vernieuwing wethouders door Louis Jozef De Coninck): bu: Haelterman Amand; s: Neukermans Cornelis, Asscherickx Jan Baptist, De Winne Jan, Goubert Jan Baptist, De Brabanter Francis, Ghysels Jan

**1790.10.15** (vernieuwing wethouders door Louis Jozef de Coninck): bu: Haelterman Amand; s: Neukermans Cornelis, Asscherickx Jan Baptist, De Winne Jan, Goubert Jan Baptist, De Brabanter Francis, Ghysels Jan

**1791.09.09** (vernieuwing wethouders door Joanna Coleta de Berlaere weduwe Louis Jozef de Coninck): bu: Haelterman Amand; s: Neukermans Cornelis, Asscherickx Jan Baptist, De Winne Jan, De Brabanter Francis, Covens Cornelis, Ghijsels Jan

**1792.12.21**: bu: Haelterman Amand; s: Neukermans Cornelis, Asscherickx Jan Baptist, De Winne Jan, De Brabanter Francis, Ghijsels Jan, Covens Cornelis Jozef
**1793.12.21**: bu: Haelterman Amand; s: Neukermans Cornelis, Asscherickx Jan Baptist, De Winne Jan, De Brabanter Francis, Ghijsels Jan, Covens Cornelis Jozef
**1794.05.23** (wethouders en voornaamste inwoners): bu: Haelterman Amand; s: Neukermans Cornelis, Asscherickx Jan Baptist, De Winne Jan, De Brabanter Francis, Ghijsels Jan, Covens Cornelis Jozef; notabelen: Van Droogenbroeck Jan, Claesens Jan
**1794.12.21**: bu: Haelterman Amand; s: Asscherickx Jan Baptist, Neukermans Cornelis, De Winne Jan, De Brabanter Francis, Ghijsels Jan, Covens Cornelis Jozef
**1796.01.26**: s: Asscherickx Jan Baptist, Neukermans Cornelis
**1797.03.17** (Agent, adjoint, repartiteurs): Agent: Hendrickx Jan; Adjoint: Covens Cornelis Jozef; Repartiteurs: Haelterman Amand, Asscherickx Jan Baptist, De Winne Jan, De Brabanter Francis, Ghijsels Jan, Van Droogenbroeck Jan Remi, Vernaillen Gillis

# INHOUD

Het bestuur van de heerlijkheid Okegem . . . . . 1
Herman Van Isterdael